

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

672

Vragen van het lid **SylvanaSimons** (BIJ1) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het rapport van Inspectie JenV m.b.t het politieoptreden in aanloop naar de demonstratie van KOZP in Staphorst* (ingezonden 7 november 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 18 december 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 497

Vraag 1

Hoe kijkt u naar het rapport van de Inspectie JenV met betrekking tot het politieoptreden in Staphorst?¹ Hoe vat u de conclusie(s) uit het rapport samen? Hoe kijkt u naar het handelen van de korpsleiding?

Antwoord 1

Ik ben de Inspectie van Justitie en Veiligheid (hierna: Inspectie) erkentelijk voor het onderzoek waarin zij een gedetailleerd feitenrelaas uiteengezet hebben van de gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden op 19 november 2022. De conclusies van de Inspectie waren als volgt:

1. De politie heeft de voorbereidingen op de demonstratie snel opgepakt. In de voorbereidingen worden diverse risico's en punten van aandacht benoemd. Desondanks sluit de voorbereide aanpak niet aan op de beschikbare informatie en de ernst van de risico's.
2. De politie heeft te veel vertrouwd op het goed verlopen van de voorgenomen aanpak. Hierdoor was de politie niet in staat effectief in te grijpen op het moment dat de gebeurtenissen anders verliepen dan voorzien.
3. De politie heeft niet doortastend en adequaat genoeg opgetreden bij de bescherming van de demonstranten van KOZP en de waarnemers van Amnesty International bij de voorgenomen demonstratie in Staphorst.

In reactie op het Inspectierapport over het politieoptreden bij de demonstratie van Kick Out Zwarte Piet in Staphorst heeft de korpschef mij laten weten dat de politie zich herkent in de kritiekpunten die naar voren zijn gekomen in het

¹ Inspectie Justitie en Veiligheid, 2 november 2023, «Politieoptreden bij de demonstratie van Kick Out Zwarte Piet in Staphorst», Inspectie Justitie en Veiligheid, oktober 2023. Politieoptreden bij de demonstratie van Kick Out Zwarte Piet in Staphorst | Rapport | rijksoverheid.nl.

rapport van de Inspectie. Er wordt erkend door de politie dat er fouten zijn gemaakt bij deze demonstratie.

Vraag 2

Bent u het eens met de stelling dat er niet alleen sprake was van gebrekkige voorbereiding voor het politietoetreden in Staphorst, maar dat politiemensen en politieteams, ondanks gemaakte afspraken, naar eigen inzicht beslissingen namen die de veiligheid van demonstranten en waarnemers in gevaar brachten? Indien nee, kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 2

Ik onderschrijf, net zoals de korpschef, de conclusies van het rapport.

Vraag 3

Staat u nog steeds achter de uitspraak die u deed tijdens het vragenuur van 22 november 2022 dat u op zou treden tegen een ieder die daar een fout heeft gemaakt? Zo ja, op welke manier zal er worden opgetreden tegen de agenten die zich niet conform instructies of protocollen hebben gedragen? Kunt u motiveren op welke manier deze maatregelen proportioneel zijn ten opzichte van de ernst van de situatie?²

Antwoord 3

Zoals in het rapport is te lezen, zijn er meerdere factoren die ertoe hebben geleid dat het misging. Uit het Inspectierapport blijkt niet dat de fouten die gemaakt zijn toe te schrijven zijn aan verwijtbaar handelen van individuele politiemensen. Het is belangrijk dat geleerd wordt van de conclusies en aanbevelingen van de Inspectie. Deze zijn breed in de politieorganisatie gedeeld, evenals de bevindingen en ervaringen van de eenheid Oost-Nederland. Daarnaast is het rapport en de beleidsreactie daarop ook gedeeld met het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP).

Vraag 4

Zou u willen reflecteren op de conclusie van het rapport dat de aanwezige politiemensen bij het tankstation in Meppel onvoldoende bescherming hebben geboden aan demonstranten terwijl ze klemgereden en aangevallen werden (onder andere met vuurwerk)?

Antwoord 4

Er wordt erkend door de politie dat er fouten zijn gemaakt bij deze demonstratie. Zoals benoemd in vraag 1 heeft de korpschef mij laten weten dat de politie zich herkent in de kritiekpunten die naar voren zijn gekomen in het rapport van de Inspectie.

Vraag 5

Zijn er relschoppers aangemerkt als verdachte van deze strafbare gedragingen? Zo nee, bent u bereid om na de publicatie van dit rapport het Openbaar Ministerie hiertoe opdracht te geven om verder onderzoek te doen? Zou u uw antwoord willen toelichten?

Antwoord 5

Het Openbaar Ministerie gaat vier personen vervolgen. Deze vier personen moeten zich op 16 januari 2024 verantwoorden voor de rechter.

Vraag 6

Hoe kijkt u naar de uitlatingen van politiemensen bij het tankstation in Meppel die tegen demonstranten zeiden: «als jullie niet weggaan zijn de risico's voor jullie zelf», en vervolgens wegreden? Zijn deze politiemensen disciplinair gestraft? Zo nee, bent u bereid om de politie te vragen om een disciplinair onderzoek te starten naar deze agenten?

² Vragenuur 22 november 2022.

Antwoord 6

In algemene zin concludeert de Inspectie dat zij op basis van de beschikbare informatie niet met zekerheid kunnen vaststellen wat er exact is gebeurd bij het tankstation in Meppel. De uitleg die de politie en KOZP over de situatie geven wijken van elkaar af.

De Inspectie beschrijft dat het videomateriaal dat de Inspectie heeft ontvangen van KOZP slechts een deel van de gebeurtenissen laat zien. In algemene zin kan de politie er in het geval van dreigende situaties voor kiezen om demonstranten te adviseren om naar een andere locatie te gaan. Hierbij kan de veiligheid van de demonstranten, maar ook van de politieagenten, een afweging zijn.

De politie heeft mij laten weten dat er geen disciplinair onderzoek is ingesteld. De politiemensen ter plaatse waren op dat moment onvoldoende toegerust om adequaat in te kunnen grijpen. Dit was niet te wijten aan deze individuele politiemensen maar had te maken met de algemene kritiekpunten van de Inspectie.

Vraag 7

Bent u van mening dat de politie neutraal is wanneer politieagenten zich in privé-tijd verkleden en schminken als zwarte piet en daarvan foto's plaatsen op sociale media? Hoe denkt u dat de vereisten van professionaliteit die aan politiemensen gesteld zijn zich verhouden tot deze openlijke uitingen van een racistische stereotypering van burgers van Nederland?

Antwoord 7

De politie ziet erop toe dat alle medewerkers zich houden aan de beroepscode, zowel tijdens het werk als in privé-tijd. De beroepscode van de politie is een handreiking voor politiemedewerkers waarin de belangrijkste kernwaarden van de organisatie staan beschreven. Ook wordt erin vermeldt op welke wijze politiemensen met elkaar moeten omgaan en aan welke (gedrags)regels zij zich moeten houden. Recentelijk is de beroepscode uitgebreid met een expliciete verwijzing naar artikel 1 van de Grondwet. Iedere politieambtenaar heeft met het afleggen van de eed of belofte zich hieraan gecommitteerd. Overtreding van de beroepscode kan leiden tot een onderzoek door de afdeling Veiligheid, Integriteit en Klachten (VIK). Indien hierbij plichtsverzuim wordt vastgesteld, kunnen disciplinaire sancties worden opgelegd.

Vraag 8

Bent u bekend met het onderzoek van het Britse Institute of Race Relations (IRR) van vorig jaar waaruit blijkt dat politieorganisaties in Europa te maken hebben met een groeiende cultuur van rechts-extremisme?³ Denkt u dat persoonlijke geloofsovertuigingen invloed kunnen hebben op de werkwijze van politieagenten? Denkt u dat het geloof in extreemrechts gedachtegoed zou kunnen leiden tot selectieve behandeling van linkse demonstranten? Bent u bereid om onderzoek te doen naar extreemrechts gedachtegoed binnen de politie? Indien nee, waarom niet?

Antwoord 8

Een politieambtenaar vertegenwoordigt bij zijn of haar optreden de Nederlandse overheid en het overheidsgezag. Daarom wordt van medewerkers verwacht dat zij zich volledig neutraal opstellen bij hun optreden en zich niet laten leiden door persoonlijke opvattingen van (levens)overtuiging, religie of politieke voorkeur. Deze benadering is voor de politie neergelegd in de tussen mij, de korpschef en de politievakorganisaties vastgestelde gedragscode lifestyle-neutraliteit⁴. Samen met de korpschef blijf ik erop toezien dat deze uitgangspunten zullen worden gehandhaafd.

³ BNNVara, 10 juli 2022, ««Cultuur van rechts-extremisme» binnen politiekorpsen door heel Europa», «Cultuur van rechts-extremisme» binnen politiekorpsen door heel Europa – Joop – BNNVARA.

⁴ Gedragscode lifestyle-neutraliteit, online toegankelijk via <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-f25ca1f1-8ddb-425a-857b-62d3354a8eb0/pdf>

Vraag 9

Kunt u toezeggen dat er dit jaar, alsook komende jaren, meer zorg komt in het beschermen van demonstranten van Kick Out Zwarte Piet, sinds uit het rapport blijkt dat de politie in Staphorst de ernst van de risico's verkeerd heeft ingeschat? Bent u het eens met de stelling dat KOZP demonstranten een hoog risico lopen op racistisch geweld? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 9

Het faciliteren en beschermen van een demonstratie is belegd bij het lokale gezag. Bij het bepalen van de inzet van de politie voor demonstraties, in afstemming met de driehoek, wordt er conform de Wet openbare manifestaties geen afweging gemaakt op basis van de inhoud van de demonstratie. Het gepaarde veiligheidsrisico dat een demonstratie met zich meebrengt bepaalt hoe de politie-inzet, onder het gezag van de burgemeester, wordt vormgegeven.